

ԿՐԾՆԱԿԱՆ

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

«Եւ ի վերայ նոցա եւ սուրբ տանեմ զանձն իմ, զի եղիցին եւ նոցա սրբեալ նմանութեամբ»:

ՅՈՎՀ. Ժ. 19

Յովհաննու աւետարանէն տոնուած այս տողերը մաս կը կազմեն այն սրտառու շաղթի, զոր Յիսուս բաւ իր աշակերտներուն համար, չարչարանքի զիշերուան նախօրեակին, երբ այնքան մօտալուտ էր այլեւս մութին մէջ նիւթուած չարիքը:

Յովհաննու աւետարանին մէջ սքանչելի կերպով փերրերուած է նախ Յիսուսի մարդկայինը, իր հոգեկան կեանքի արտայայտութիւնները, տաղնապները, արցունքները, իր վսեմ կեցուածքը, սէրը իր բարեկամներու նկատմամբ, յարգանքն ու փոխթել իր զործին համար: Միւս կողմէն իր աստուածային բնութիւնը, իրեն Բան և Որդի Աստուծոյ, կը յայտարարուի հոս իւրեք գերագոյն յայտնութիւն, զորմ և նպատակը Աստուծոյ: Առաջներէ, սխրագործութիւններէ և ժամանակի իրադարձութիւններէն աւելի՝ հոն արձանագրուած կը տեսնենք մեր Տիրոջ հոգեկան աշխարհը՝ իր աշակերտներուն բացուած երջանիկ մտերմութեան մը մէջ, որ որքան յուզիչ այնքան ալ վսեմ է:

Յովհաննէս աւետարանիչին միտքը փաստախօսական ըլլալէ աւելի՝ հայեցողական է, իրերու և իրողութիւններու հոգեկան կողմին վրայ բացուող: Փատտերէ աւելի զգացումներ և հայեցողութիւններ են որ տուն կուտան իր արտայայտութիւններուն:

Ճշմարտութեան հասնելու զլիսուոր երկու կերպ կայ, մտածելով անոր մասին և զգալով զայն: Սակայն ամենէն խոր ճշմարտութիւնները զգալով է որ ի յայտ կուգան: Որքան ճիշդ է այն խօսքը թէ մեծ ճշմարտութիւնները սրտէն կը բխին, և թէ սիրտը ունի պատճառներ և տրամախօսութիւններ, զոր միտքը կ'անգլխանայ:

Մէկը ճիշդ կարենալ հասկնալու համար, պէտք է սիրել զայն: Եթէ չզգանք ճշմարտութիւնը չենք կրնար ամբողջապէս փերահասու ըլլալ անոր: Նոյնիսկ նիւթ մը յաջողութեամբ կարենալ ուսումնասիրելու համար, ինչպէս բարձր արդէն իր կազմութեամբ կ'արտայայտէ, պէտք է սիրել զայն: Նոյնն է պարագան մանկավարժութեան և հանրային քարոզչութեան մէջ: Ուսուցիչ մը այն ատեն միայն կը յաջողի, երբ զիտէ և կրնայ սիրել իր աշակերտները: Առանց սիրոյ բուժիչ զօրութեան կարելի չէ հոգիները ճանչնալ և կրթել:

Նոյն է պարագան հոգեւոր ապարեկին մէջ, երբ հոգեւոր հովիւը բարձրորէն չի գնահատեր արժեքը մարդկային հոգիին, չի կրնար լծուիլ անոր փրկութեան և ծառայութեան գործին: Որքան մարդեր, կը նշանակէ սերտումի տարակայ ընել զանոնք, հետաքրքրուիլ անոնց կարիքներով և նպաստաւորել զիրենք:

Յովհաննէս աւետարանիչը կը զգայ ճշմարտութիւնը և կը հասկնայ իր Տէրը՝ սիրելով զայն: Իր աւետարանին մէջ փաստարկութիւններու շարքեր գոյութիւն չունին, հայեցողական կլիմայ մը կը տիրապետէ հոն, տաք ու զգայուն սրտի մը շուրճակութիւններուն ընդմէջէն:

Կեանքի ողբերգութիւնը կը սկսի հոն, երբ մարդը սինիլ և ետամու զգացումէ մը կը նայի կեանքին: Նեղ ու ծանծաղ միտքեր և հոգիներ չեն կրնար սիրել ու սերտել հոգիները, ստեղծելու համար կեանքի մէջ ու իրենց շուրջ այն տաք ու եղբայրական մթնոլորտը, որ մեզ կ'առաջնորդէ անձնասիրութեան նեղ կամաններէն զէպի ալլոսիրութեան լայն պողոտաները: Որքան անուշ և զեղեցիկ պիտի ըլլար կեանքը, եթէ մարդ անտանական նայուածքով չնայէր անոր, զայն իր հաճոյքին ու շահուն միայն գործածելու համար, այլ իր նիւթական ու բարոյական կարելիութիւններէն բաժին հանէր եղբայր մարդուն:

Յովհաննէս աւետարանիչին բաղդատմամբ, բոլորովին տարբեր է Պետրոս առաքելալին հասկացողութիւնը Յիսուսի մասին, չինուած անհնարին, անհիթի և բուռն վրիպումներէ, սրբազրուած դանդաղ և ցաւազին եղանակաւորութիւնով: Ս. Պողոսին Գրիստոնէութիւնը, միւս կողմէն, կազ-

մուսաւ է հնոցին մէջ կոսմոսաւ երկաթէ մասածուցներով, ուր յայն իմացականութեան մը խոր փորձասութիւններն և Ս. Հոգիին ներշնչումը երջանիկ ճանաչողութեամբ զիրար կը լրացնեն:

Յովհաննէսի Քրիստոսագիտութիւնը կուգայ մեր Տիրոջ հետ ունեցած իր քաղցր յարաբերութիւնէն, բարեկամութիւնէն: Օրերով, տխրանքով և տարիներով ան լուս պաշտանքով զրտած է Տէրը և հետեւած Անոր բոլոր ներքին ու արտաքին արտայայտութիւններուն, և նոյնացուցած ինքզինք իր Տիրոջ հետ, զգալով համահաւասար Անոր սէրերը, տենջերը և տապնապները: Յովհաննէսի համար Յիսուս Աստուած մը չէ միայն, այլ սիրելի մը և մեծ բարեկամ մը: Այն անհուն և ճառագայթաբան սէրը՝ զոր Քրիստոսնէական Եկեղեցին միշտ վեր հանած է, մեզի կուգայ զլիսաւորաբար Յովհաննէսի աւետարանով:

Յիսուսի սէրն ու բարեկամութիւնը, իր աշակերտներու նկատմամբ, կը բոլորի այն զգացումէն և հաւատքէն, թէ անոնք պիտի շարունակեն իր գործը և պիտի նուիրուին իր դատին: Յիսուս հաւատք ունէր անոնց վրայ՝ շատ աւելի, քան ինչ որ իրենք ունէին իրենց մասին: Այն բոլոր ձիրքերը, որոնք սրբազան բան մը կը դարձնեն բարեկամութիւնը, կը գտնենք Յիսուսի իր աշակերտներու նկատմամբ ունեցած սիրոյն մէջ:

Մարգկային ոչ մէկ յարաբերութիւն կատարեալ է, եթէ չէ պսակուած բարեկամութեամբ: Նոյնիսկ եղբայրական, ծնողական, որդիական և ամուսնական սէրերը, երբ չեն պսակուած բարեկամութեամբ, վաղանցուկ և անիմաստ են: Յիսուս իր աշակերտներուն մէջ բարեկամներ փնտնեց, վասնզի ճշմարիտ բարեկամութեան զգացումը միայն կրնայ իրարու կապել սիրտերը: Իրական բարեկամութիւնը սակայն գաղափարի ընկերակցութիւնն է: Գործի, շահու և հաճոյքի ընկերակցութիւնները վերջ կը գտնեն շուտով, և վստահելի ու մնայուն զեւորն մը չեն կրնար երաշխաւորել, եթէ ամրապնդուած չեն բարեկամութեամբ: Յիսուս սիրուած էր իր աշակերտներէն իրենց Տէրն ու Վարդապետը, բայց այս նուիրական կապը անբաւական կուգար իրեն, անոնց մէջ բարեկամներ

փնտնեց և սիրտուեցաւ փոխադարձուած մտածումով: Այս է պատճառը որ բոլոր քրիստոնէութեան սուրբերն ու հաւատացեալները ճշմարիտ քրիստոնէին կեանքը նկատած են բարեկամական հաղորդակցութիւն մը Աստուծոյ հետ, Յիսուս Քրիստոսով:

Յիսուսի բովանդակ մտածումն ու կեանքը ի սպաս գրուեցաւ իր դատին: Իր բոլոր խօսքերը, հրաշքներն ու գործերը մէկ նպատակ ունէին, ծառայել իր դատին և հրաւիրել ուրիշները նոյն նուիրման: Իր աշակերտներուն վրայ մեծ հաւատք ունէր, թէ անոնցմէ բաժնուելէն վերջ, անոնք պիտի շարունակեն իր մեծ գործը, որ Աստուծոյ կախում ունենալով հանդերձ՝ եւրաստագիտութիւն կը զգար մարդերու այդ մասին բերելիք համակրութեան համար: Աշխարհի մէջ ոչինչ կրնար զինքը դոհացնել, եթէ ոչ հոգիներու ամբողջական նուիրումը աստուածային այն ծրագրին՝ որուն ծառայել փառքը ըրաւ իր կեանքին: Մահը ինքնին արժէք չունի եթէ դատի մը և ճշմարտութեան մը համար չէ եղած: Սակայն ամէն մարդու տրուած չէ զոհելու ինքզինքը, եթէ չունի ճշմարտութեան, բարութեան և զեղեցկութեան սէրը: Անոնք միայն կրնան նուիրել իրենց կեանքը, որոնք անցած անհատական շահերէն և ցանկութիւններէն անդին, հասած են ներքին բնութեամբ, պարզութեան, պայծառութեան: Կը ճանչնանք զանոնք, սուրբեր, հերոսներ, մեծ արուեստագէտներ, որոնք սովորական մարդերէն վեր ճակատագրով, կ'իրագործեն մարգկային կեանքի բարձրագոյնը:

Յիսուս իր այս սրբազան գործին համար երեք տարիներ շարունակ պատրաստած էր առաքեալները, փոխանցելով անոնց իր ճառագայթունեկարագիրը, որպէսզի անոնք կարենային իրական միջնորդը ըլլալ Աստուծոյ Բանին: Քրիստոնէութիւնը գերազանցօրէն անձնական նկարագիր մը ունի, հետեւաբար անհրաժեշտ էր պատրաստել անձերը, զանոնք հարազատ հաղորդիչներ ընելու քրիստոնէական ճշմարտութեան: Ինչպէս աշակերտները իր մագնիսին վազած էին, մին թողլով իր մաքսաւորի սեղանը, միւսը իր նաւակը, կազմելու փաղանգը գաղափարի մարդոց: Յիսուս կ'ուզէր որ

Իր աշակերտները, այսկերպ, տանելին ճշմարտութիւնը աշխարհին և իրագործելին Քրիստոնեայ Եկեղեցին:

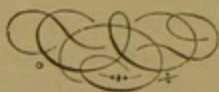
Երկու դասակարգի մարդեր կան կեանքի մէջ զլխաւորաբար. անոնք որ իրարու հետ կը հաղորդակցին անհատական զգացումի գետնին վրայ և անոնք որ յանուն սկզբունքներու: Առաջին դասակարգի մարդեր աւագի հատիկներու նման իրարու փակած են, հովը կամ արեւի ջերմութիւնը կրնայ զանոնք իրարմէ զատել և առանձնացնել, իսկ երկրորդ դասուն պատկանողները նման են երկաթի հատիկներուն՝ մագնիսէ մը քաշուած:

Միացման կենդանի այդ օղակը, նախ առաքեալներու՝ յետոյ բովանդակ Եկեղեցիին համար պիտի ըլլար Ս. Հոգին, որուն մէջ պիտի եղբայրանար, զօրանար ու միաձուլուէր քրիստոնեայ մարդկութեան սիրտն ու միտքը և կապուէր Աստուծոյ: Ահա թէ ինչու Յիսուս կը պատուիրէր Իր առաքեալներուն, իրենցմէ բաժնուելու ատեն, չթողուլ Երուսաղէմը մինչև որ զար իրենց Հոգին, Ս. Մխիթարիչը:

Անոնք մինչև այն ատեն ընդունողներն էին եղեր ճշմարտութեան, ականատեսներ աստուածային կեանքի մը: Այժմ հարկ էր իրենց ընդունածները աշխարհի մէջ գործի վերածելու, իրենք տանելու ճշմարտութիւնը, ապրելով աստուածային կեանք մը, իրագործելով Եկեղեցին:

Առաքեալները իրենց Տիրոջ մահէն ու Յարութենէն վերջ՝ պիտի հասկնային այս բոլորը և պիտի մեկնէին իրենց առաքելութեան, իրենց արխնով իրագործելու Եկեղեցին, ստեղծելու համար մարդերու այն մեծ բարեկամութիւնը՝ որ Քրիստոնէական կրօնին միայն յատուկ է:

Ե.

ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

«Զի ծնաւ ձեզ այսօր Փրկիչ, որ է Օծեալ Տէր, ի Բաղափի Դաւիթ: Եւ այս նշանակ ձեզ, զանիցէք մանուկ պատեալ ի խանութեան եւ եղեալ ի մօտ»: ԶՈՒԿ. Բ. 11-12

Մարդեղութեան խորհուրդը, քրիստոնէական դասանարանութեան մէջ վարդապետութիւն մըն է որուն զլխաւոր առանցքը կը կազմէ վերկազորութեան խորհուրդը, ան՝ ցոյց կուտայ Յիսուսի անհուն խոնարհութիւնը: Աստուած երկինքէն երկիր իջաւ և առաւ մարդկային բնութիւնը, բացի մեղքէն, նպատակ ունենալով մարդոց բարձրացումը և նուաճումը մեղքին: Մարդեղութեան խորհուրդին նպատակը սկզբնական մեղքին ջնջումն է մարդոց մէջէն. ուստի վերկազորութեան ճամբան բացուեցաւ մարդկութեան համար Յիսուսի մարմնառութեամբը: Սկզբնական մեղքը, խիստ և զաժան դատակնիք մըն էր Աստուծոյ կողմէն տրուած, որ պիտի վերանար Յիսուսի-Քրիստոսի մարդեղութեամբ և ծնունդով: Յիսուսի ծնունդը ցոյց կուտայ Աստուծոյ անհուն, անբովանդակելի սէրը առ մարդիկ. Եփեսանու աւետարանը յատակ կերպով կը շեշտէ այդ պարագան. «Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչև զՈրդին իւր Միածին ետ» (Եփ. 16): Ս. Ծնունդը կը յայտնէ նաև Աստուծոյ հայրութիւնը, խնամատարութիւնը և պաշտպանութիւնը իր արարածներուն: Ս. Ծննդեան օտնը իր խորքին մէջ առաւելաբար Աստուծոյ հայրութեան և մարդոց Որդիութեան օտնն է: Անկեալ մարդը, իր զբախտանման կենցաղին վերադառնալու համար, աստիճանով մը, լոյսի մը պէտք ունէր վերադառնելու համար իր կորուսած որդիութիւնը: Ս. Ծննդեան օտնը արդարև խորհրդաւոր օտնն է բովանդակ քրիստոնէութեան և հայ բանաստեղծը թոխք տալով իր հոգեւոր ներշնչումին կ'ըսէ. «Որհուրդ մեծ և սքանչելի որ յայտն աւուր յայտնեցաւ:

Արդարեւ, Յիսուսի մարդեղութիւնը «խորհուրդ մեծ և սքանչելի» է: